

Hooi wordt **weer** hip

Helemaal weg is hooi natuurlijk nooit geweest. En de positieve effecten op de diergezondheid worden breed erkend. Toch is hooien voor veel veehouders iets van vroeger tijden. Hooi lijkt echter weer hip te worden. Het helpt bijvoorbeeld om de benutting van voereiwit van eigen land te verhogen.

TEKST WICHERT KOOPMAN

Bijna iedere veehouder heeft op een zoldertje of in een hoekje van een loods nog wel een stapeltje lekker hooi liggen. Is het niet voor de kalfjes, dan wel voor een zieke koe. Een dier moet er wel heel slecht aan toe zijn, wil ze niet vreten van mooi gewonnen, geurig hooi. Daarbij kan het binnenhalen van baaltjes hooi een gezellige sociale activiteit zijn. Zeker als het aantal pakjes is te overzien en na afloop het bier uit de koelkast komt. 'Over de goede eigenschappen van hooi bestaat onder veehouders weinig discussie', constateert Teus Verhoeff van PPP-Agro Advies. Hij begeleidde een aantal jaar gele-

Voeradviseur Aart Malestein: **'De gebruikswaarde van hooi is in de praktijk beter dan op papier voorspeld'**

den een studiegroep van boeren die serieus werk willen maken van hooi. 'Maar goed hooi willen voeren is nog iets anders dan moeite willen doen om goed hooi te winnen', leerde de adviseur. In hetzelfde jaar klaagde de ene studieclubdeelnemer dat het weer hooien niet toeliet, terwijl een ander uit hetzelfde gebied de schuur vol had zitten. 'Hooi maken start met een plan. Als je dat niet hebt, komt het er meestal niet van', stelt Verhoeff. 'Het begint met het reserveren van een aantal hectares die je na de eerste snede wilt hooien. Gras waarvan je hooi wilt maken, moet niet te zwaar worden bemest. Dan wordt het te slap en eiwitrijk en heeft het veel meer tijd nodig om te drogen. Daarbij mag er in hooi best een aartje zitten', vindt hij. 'Daarna is het wachten op mooi weer. Het liefst moet vóór het maaien een paar dagen zon in het gras zitten. Dan heeft het gewas suikers opgebouwd en dat geeft smaak aan het hooi', legt de adviseur uit. Verhoeff benadrukt dat goed hooi bij het persen een drogestofpercentage van minimaal 82 heeft. 'Als hooi broeit, gaat veel voederwaarde verloren', weet hij. Veehouders zien nog wel eens op tegen het extra werk van hooien, maar dat valt volgens de adviseur in de praktijk mee. 'Je moet geduld hebben en regelmatig schudden. Maar inschuren gaat met grote balen tegenwoordig heel snel.'

Het ene hooi is het andere niet

Overigens wordt het etiket hooi nog wel eens geplakt op producten die dat eigenlijk niet verdienen, vindt Verhoeff. 'Graszaadhooi zou eigenlijk graszaadstro moeten heten. En in gras dat met 60 tot 80 procent droge stof in wikkelpalen gaat, vindt alsnog conservering plaats, waardoor de positieve eigenschappen van hooi voor een belangrijk deel verloren gaan', legt de adviseur uit. Goed hooi komt volgens hem van productiegrasland met een goede botanische samenstelling, waarbij kruiden als smalle weegbree en cichorei een prima aanvulling kunnen zijn. Daarnaast ziet Verhoeff dat veehouders die het serieus aanpakken, ook mooi hooi – al is het dan vaak wat grover – kunnen maken van beheersland met een uitgestelde maaidatum. 'Dat is geen hooi om een substantieel deel van het rantsoen mee in te vullen, maar het kan wel een mooie structuuraanvulling zijn', zo geeft hij aan. Onafhankelijk veevoeradviseur Aart Malestein onderschrijft het verhaal van Verhoeff. 'Graszaadhooi of gedroogd gras van beheersland kan een prima correctiemiddel zijn in een rantsoen dat structuur tekortkomt. Maar wie meer dan een enkele kilo droge stof hooi wil voeren zonder dat het ten koste gaat van de dierprestaties,

Hooi perfecte aanvulling voor suikerbieten

Op het vleesveebedrijf met iets meer dan honderd witblauwen van Wim en Dirk Bronckaerts uit Lummen kregen de dieren de voorbije winter een rantsoen van voederbieten en hooi. 'In het najaar brachten mijn twee hectare voederbieten bijzonder veel op. Elk jaar verkoop ik hiervan een groot deel, maar dat

was vorig najaar niet het geval. Ik besloot dus de voederbieten zelf te gaan voeren aan de koeien', vertelt Wim Bronckaerts. In eerste instantie werd het rantsoen aangevuld met pakken voordroog, maar als snel bleek dit geen ideale combinatie. 'De mest was toch te dun', verduidelijkt de vleesveehouder. 'We zijn

gaan aanvullen met hooi en toen werd het beter. Uiteindelijk bleef alleen het hooi als aanvulling over.' De resultaten bij de koeien blijken de vleesveehouder te overtuigen. De mest was goed, de koeien in optimale conditie. Dit alles maakt dat eenzelfde rantsoen ook volgende winter op de planning staat.

is aangewezen op goed productiegrasland. 'Ook voor hooi ligt het optimale maaistadium bij een opbrengst van 3 tot 3,5 ton per hectare', vindt Malestein.

Droge kuil is geen hooi

'Toch zijn graskuil en hooi twee totaal verschillende voedermiddelen', doceert de ervaren adviseur. 'Als gras wordt ingekuild, conserveert het, waarbij suikers worden omgezet in zuren. Bij het maken van hooi vindt alleen droging plaats. Daardoor blijven niet alleen suikers, maar bijvoorbeeld ook caroteen en vitamine E behouden. Deze stoffen gaan bij broei in droge graskuil als eerste verloren. Onder invloed van zonlicht wordt in drogend gras bovendien vitamine D gevormd. Daarbij stijgt met het drogestofgehalte van het product ook de bestendigheid van het eiwit', aldus Malestein.

Ondanks dat een rantsoen met veel hooi heel suikerrijk kan zijn, hoeven veehouders volgens de voedingsspecialist niet bang te zijn voor pensverzuring. 'Hooi gedraagt zich in de pens als vers gras. Het bevat geen zuren en

doordat hooi licht is, drijft het. De pens blijft gevuld en er blijft druk op de penswand. Dat stimuleert de penswerking en prikkelt de koe om te herkauwen. En het buffert de zuurgraad', legt hij uit. Malestein vergelijkt microben in de pens wel eens met productiemedewerkers in een fabriek. Als ze het goed naar hun zin hebben, stijgt de productiviteit. Vertaald in veevoedingstermen betekent dit dat de benutting van het rantsoen stijgt en koeien meer gaan vreten. 'Daardoor is de werkelijke gebruikswaarde van hooi vaak hoger dan je op papier zou verwachten', spreekt de adviseur uit jarenlange ervaring.

Herkauwen houdt koeien fit

Het effect van hooi op de diergezondheid kan dierenarts Gerrit Hegen beamen. Hij schrijft dit onder meer toe aan het hoge vitamine D-gehalte in zongedroogd gras. 'Veehouders onderschatten soms hoe belangrijk deze vitamine is voor de calcium- en fosforstofwisseling en de algehele weerstand. Zeker als dieren niet buitenkomen, kunnen ze vrij snel vitamine D tekortkomen', stelt hij. Daarnaast wijst ook Hegen op het belang van een goede penswerking en voldoende herkauwactiviteit. 'Bij herkauwen wordt de pensinhoud vermengd met speeksel, wat zorgt voor buffering, waardoor de zuurgraad daalt. Meer rust in de pens leidt tot een betere opname van vitaminen en mineralen. Bovendien betekent extra herkauwactiviteit een betere recycling van fosfor en stikstof', vult de dierenarts aan. Als punt van aandacht bij het voeren van veel hooi noemt Hegen de watervoorziening. 'Als het drogestofgehalte van het rantsoen hoog is, is het extra belangrijk dat de koeien voldoende kunnen drinken', benadrukt hij.

Hoewel het theoretisch niet logisch lijkt om een energierijk voedermiddel te vervangen door een eiwitrijk voedermiddel, kan hooi volgens Malestein in de praktijk een goed alternatief zijn voor snijmais in het rantsoen. 'Snijmais bevat energie in de vorm van zetmeel uit de kolf en celwanden uit de rest van de plant. De celwanden in maisstro hebben echter een veel lagere verteerbaarheid dan de celwanden in goed hooi. Hieruit kunnen koeien dan ook meer energie halen en de energie uit maiszetmeel compenseren. Ook de eiwitbestendigheid van hooi is hoog, waardoor minder energie in de pens nodig is om dit eiwit te benutten.'

Door het (gedeeltelijk) vervangen van mais kan de eiwit-aanvulling met krachtvoer beperkt worden. Dat sluit mooi aan bij de toenemende aandacht voor de benutting van eiwit van eigen land, merkt ook PPP Agro-adviseur Teus Verhoeff. 'De belangstelling voor hooi neemt de laatste jaren weer duidelijk toe', constateert hij. |

